

Posudek vedoucího na diplomovou práci Hany Hudekové *eský jazyk v Protektorátu na příkladu vybraných periodik*

Téma e-tiny za protektorátu je stále jedním z dluh bohemiistiky, diplomová práce H. Hudekové je jedním z prvních pokusů o jeho uchopení z hlediska jazykovědy. Jde o téma náročné, nejen pro nedostatek relevantní bohemiistické sekundární literatury, ale také pro spletnost rychle vydávaných jazykových nařízeních a pro souvislost jazykového chování v oficiálních masmédiích s ideologií totalitního režimu. Léta 1938–1948 jsou společensky zřejmě nejturbulentnějším obdobím novodobých eských dějin. Autorka pro svá zkoumání vytvořila korpus ze dvou periodik (*Národní politika*, *Arijský boj*) o úctyhodném celkovém rozsahu 465 normostran (neličí se pro vodní a pro eloflené stránky), díky vstřícnosti V. Velovského získala také z jeho dosud nepublikované monografie. Celkový rozsah práce (113 stran textu a proložený korpus na s. 114–286 a zároveň na cd) vysoce převyšuje minimální požadovaný rozsah. Zároveň se však diplomantka nevyhnula některým úskalím při zpracování rozsáhlého materiálu a při závěrečné redakci práce. Po úvodní části, shrnující dosavadní bádání o totalitním jazyce (se zaměřením na jazyk nacistické totality a s ohledem na specifickou situaci Protektorátu Čechy a Morava) následuje druhá část (s. 50–102) s prezentací korpusu a výsledky sledovaných jevů. Diplomantka se věnuje vybraným jevům z oblasti pravopisu (např. velká písmena u slov *fid*, *arijec*, *vdce*, *í-e* sousloví *Nová Evropa*; vybrané aspekty interpunkce), slovtvorby (zkratky *ó zji-*uje například *íklad*, *íle* desátou nejčastěji je *SS*), lexikální roviny a morfologie.

Formální stránka práce je na vyhovující úrovni, překlepy a jiné pravopisné chyby nejsou však zcela řídké, katastrofální je anglický abstrakt v úvodu práce. Prosím autorku, aby při obhajobě předložila novou verzi anglického abstraktu a využila možnosti vložit opravy k diplomové práci do informačního systému. Pravopisné chyby v eském textu se týkají chybějících árek (s. 2 za *Ph.D.*, s. 16 za *propagandy*, s. 22 před *ufl neuvádí*, s. 23 před *ve svém*, s. 23 před *a slogany*, s. 37 za *1946*, s. 44 za *frakturou*, s. 48 za *periodik*, s. 50 za *práce*, s. 52 za *stejn*, s. 53 za *zkoumáme*, s. 55 za *pondělí*, s. 55 za *fontem*, s. 55 za *mají*, s. 72 za *společnosti*, s. 86 před *pííbývá*, s. 101 za *samostatně*), nadbytečných árek (s. 19 za *myšlení*), nadbytečných teček (s. 36 za *Jedličky*, s. 72 za *obyvatelstva* /místo dvojtečky/, s. 82 *K-words.*), velkých písmen (s. 58 *Národní Politika* dvakrát), chybějící mezery (s. 36 *R.Bondyová*) a dalších jevů (s. 14 *rovin lexikálně-sémantické rovin*, s. 19 *zachytily spisovatelé*, s. 19 *jsou zachycen*, s. 26 *na tolik*, s. 27 *nacionálně socialistická*, s. 34 *v protektorátním korpus*, s. 93 *o německých toponymech*, někdy též v německých slovech jako *Maschinengewehr* na s. 30, *milístaristischen* na s. 40; s. 98 v nadpise *Výsledky výzkumy* /stránkování nesouhlasí s obsahem, kde je tentýž bod uveden se stránkováním 96/, s. 101 *z etelným* místo *z etelný*). Chybí bibliografický odkaz na *Nový ak. slovník cizích slov* (s. 12). Horním indexem jsou chybně označeny iniciální grafémy na s. 28 a 40. Nejednotně se píše *hodnotí* (s. 53) vs. *hodnotící*.

Poznámky k obsahové stránce:

1. Autorka dospěla k některým pozoruhodným zjištěním (frekvence zkratk, klíčová slova v daném korpusu zjištěvaná ve srovnání se SYN2010 za pomoci programu *K-Words*, kvantifikovaný rozdíl mezi *Národní politikou* a antisemitským *Arijským bojem*, kolokace adjektiva *fidovský*, 90krát častěji výskyt slova *fid* ve zkoumaném protektorátním korpusu než v SYN2010, nárůst četnosti klíčových slov za války). Kladně hodnotím především tabulky, v nichž autorka shrnuje dílčí sondy (je jich celkem 20, srov. příloha na s. 113), ale v této opatrnost by byla náležitá při formulacích o klíčových slovech (vzhledem k výběru textů zařazených do korpusu a jejich rozsahu, srov. slovo *bludiť* na s. 86; je pravděpodobné, že jiné možnosti by ukázaly některá jiná klíčová slova, zejména jejich podobnosti apod.).

2. Formula ní stránka práce není zcela vyhovující, srov. *Například, jestli se n které jevy v souasně etin ustálily* (s. 19), *mnořství pouřívání zkratek* (s. 24), *poznává o nebezpečí* (s. 25), *se vyjaduje o nepotvrzení mnořství pouřívání ... zkratek* (s. 26), *Základem nenávisi říd byl rasismus* (s. 33) apod. N které formulace jsou zna n volné, ař rozvlá né, bylo by vhodné zamít se na hutnost a vcnost u v dečkého stylu.

3. Drobná vcná pochybení: W. Churchill nebyl *prezidentem* znepátelené země (s. 17), *velko-* není předpona (s. 29), slovo *hitlerík* neoznaoval A. Hitlera (jak se píše na s. 37), souet tvar v tabulce 10 na s. 78 nesouhlasí (343+36879), adjektivum *francouzský* je spíše od *Francouz* než od *Francie* (s. 82), nesouhlasí stránkování n kterých údaj z obsahu s vlastním textem práce (příklad viz výše).

4. Jisté rezervy zstaly ve strukturaci práce, nap. není jasné, proč je tabulka 9 (s kolokacemi *protiřídovský*) umístěna v kap. 5.7.1.1, a ne v kap. 5.7.1 (kde je *řídovský*). Tabulka . 11 na s. 79 je uprostřed textu, upozornění na její zaazení se objevuje na s. 77, ale obsah tabulky neodpovídá popisu: uvádí se v ní n mecká toponyma místo slov s koem *říd* (tabulka se opakuje na s. 89).

Shrnuji: kladně hodnotím autorinu odvahu pustit se do zpracování nelehkého tématu, vytvoření obsáhlého korpusu ze dvou oficiálních periodik a fakt, že autorka dospěla k n kterým pozoruhodným výsledkům. Na druhé straně nebyla zcela dobře zvládnuta konečná redakce práce a objevují se n která obsahová pochybení i formulace neodpovídající v dečkému stylu. Práci doporučuji k obhajobě a hodnotím stupněm velmi dobře ař dobře.

Praha 8. 9. 2014

PhDr. Robert Dittmann, Ph.D.